

Hij wandelde ruim vijftienhonderd kilometer over de Veluwe. Om na te denken over zijn eigen 'heidense wortels', de vaak moeizame verhouding tussen joden- en christendom, en over de Holocaust. Het resulteerde in zijn spraakmakende boek 'Zwijgen bij volle maan' (2003). Nog altijd doordenkt dr. Hendrik Vreekamp deze thema's, die hem na aan het hart liggen. Binnenkort verschijnt als vervolg 'De tovenaars en de dominee'.

Wie meent dat 'Auschwitz' slechts een naam is uit een vreselijk verleden en weinig of niets met ons te maken heeft, is bij dr. Vreekamp (1943) aan het verkeerde adres. Deze hervormde predikant en theoloog was vanaf 1984 secretaris van de Raad voor Kerk en Israël van de Nederlandse Hervormde Kerk, een adviesorgaan dat zich richt op bezinning en advies rond het thema kerk en Israël. Zijn intensieve contacten met Joden in binnen- en buitenland confronteerden hem met pittige vragen. Hoe is het mogelijk dat uitgerekend in een door het christendom gestempeld Europa de vulkaan van Jodenhaat uitbarstte?

Luther

"Die vraag moeten wij onder ogen zien in contacten met Joden, waartoe de Nederlandse Hervormde Kerk mij in 1984

heeft geroepen," vertelt hij. "Christenen hebben nogal eens de neiging de kerkgeschiedenis zo om te buigen dat zij er zo positief mogelijk uitkomen. Maar Joden vragen heel direct: 'Hoe zit dat, Auschwitz en de theologie van de kerk; heeft die theologie daaraan meegewerkt?' Joodse gesprekspartners wijzen terecht op anti-Joodse accenten in de theologie, bijvoorbeeld de hardnekkige gedachte dat de kerk in plaats van Israël zou zijn gekomen, en uitlatingen van – onder anderen – Maarten Luther. Waarom zweeg de kerk veelal terwijl de Joden onder haar ogen werden gediscrimineerd en weggevoerd? Holocaustoverlevende Elie Wiesel zei het heel scherp: de oprechte christen weet dat wat stierf in Auschwitz niet het Joodse volk maar het christendom was. Europa stond bekend als christelijk. Dat uitgerekend dáár, in het Duitsland van de jaren dertig,

'Weg met de Jodengod en de Jodenbijbel' klonk, wat uitmondde in de Holocaust en de moord op zes miljoen Joden."

U stond ooit bij de restanten van de gaskamers van Auschwitz. Hoe was dat?

"Ik was toen drie jaar predikant voor Kerk en Israël, in 1987. Een kantelpunt."

Wat kanelde er?

Het blijft even stil. Dan: "Ik zoek naar woorden. Op de plek aanwezig zijn heeft een dimensie die je nooit ergens anders kunt opdiepen. Er gingen talloze gedachten

Auschwitz

Uitbarsting van onuit